

LBRIS

We know
books

Editor: *Vasile Burlui*

Redactor: *Cătălina Cotoman*

Copertă: *Florentina Vrăbiuță*

Tehnoredactor: *Liviu Albescu*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VOLTAIRE

Prințesa Babilonului / Voltaire; trad., pref. și note de
Cătălina Cotoman. – Iași: Cartea Românească Educațional, 2024
ISBN 978-606-057-351-7

I. Cotoman, Cătălina (trad. ; pref. ; note)

821.133.1

Voltaire, *La Princesse de Babylone*

© 1877, Maison d'Édition Garnier, Paris

© 2024, Editura Cartea Românească Educațional,
pentru prezenta traducere în limba română

Grupul Editorial Cartea Românească Educațional

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 2, Iași – 700124

www.ecredu.ro

VOLTAIRE

PRINȚESA BABILONULUI

Traducere, prefață și note
de Cătălina Cotoman

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

Capitolul I

DESCRIEREA PALATULUI REGELUI BABILONULUI, TATĂL FRUMOASEI
BABILONIENE * PORTRETUL ACESTEI FRUMUSEȚI NEASEMUIE
* ORACOLUL PORUNCEȘTE CĂSĂTORIA PRINȚESEI ȘI CONDIȚIILE
DE ÎNDEPLINIT * TREI REGI SE PREZINTĂ PENTRU A CERE
MÂNA PRINȚESEI * SOSIREA UNUI AL PATRULEA PRETENDENT

Bătrânul Belus, regele Babilonului, se credea cel mai de seamă om de pe fața pământului: pentru că așa îi spusese ră toți supușii lui și tot așa îl încredințau și istoriografii. Ceea ce putea scuza întrucâtva această pretenție ridicolă era faptul că, într-adevăr, strămoșii săi zidiseră Babilonul, cu mai mult de treizeci de mii de ani înaintea lui, dar el îl înfrumusețase. Știm că palatul și parcul său, situate la câțiva parasangi¹ de Babilon, se întindeau între Eufrat și Tigru, care scăldau acele țărături fermecătoare. Grandiosul său palat, cu o fațadă de trei mii de pași, se ridica până la nori. Terasa, înconjurată de o balustradă de marmură albă, care avea înălțimea de cincizeci de picioare, susținea

maiestuoasele statui ale tuturor regilor și ale marilor oameni ai imperiului. Pe această terasă, stăvilită de la un capăt la altul de două rânduri de cărămizi acoperite cu un strat gros de plumb, fusese clădită o fâșie de pământ cu grosimea de douăsprezece picioare, iar din acest pământ crescuseră păduri de măslini, portocali, lămâi, palmieri, cocotieri, arbori de cuișoare și scorțișoară, formând alei pe care razele soarelui nu le puteau pătrunde.

Apele Eufratului, ridicate de pompe² prin sute de jgheaburi, umpleau în acele grădini vaste bazine de marmură care, captate apoi prin alte canale, formau în parc cascade înalte de șase mii de picioare și sute de mii de havuzuri ale căror culmi abia se vedeau: acestea cădeau înapoi în Eufrat, de unde fuseseră aduse. Grădinile Semiramidei³, care aveau să uimească Asia câteva secole mai târziu, au fost doar o slabă imitație a acestor minunății străvechi, căci, încă de pe timpul Semiramidei, totul începuse să intre în declin, atât în ce-i privește pe bărbați, cât și pe femei⁴.

Dar cel mai minunat lucru în Babilon, și care le eclipsa pe toate celelalte, era singura fiică a regelui, pe nume Formosante. După portretele și statuile ei, peste secole, Praxiteles a sculptat-o pe Afrodita sa, cea care a mai fost numită și „Venus cu coapsele frumoase”⁵. O, cerule, dar câtă deosebire

de la original la copii! De aceea, Belus era mai mândru de fiica sa decât de întregul regat. Avea optsprezece ani și îi trebuia un soț demn de ea; dar unde să-l găsească? Un oracol străvechi prezisese că Formosante va aparține numai aceluia care va putea încorda arcul⁶ lui Nimrod. Acest Nimrod⁷, cel mai destoinic vânător de pe fața pământului, lăsase un arc înalt de șapte picioare babiloniene, meșteșugit dintr-un lemn de abanos mai tare decât fierul muntelui Caucaz, acela care se lucrează în fierăriile din Derbent⁸; și niciun muritor, de la Nimrod încoace, nu mai fusese în stare să încordeze acel arc minunat.

Oracolul mai prezisese că brațul care ar reuși să întindă arcul va ucide cel mai grozav și mai periculos leu căruia i s-ar da vreodată drumul în cercul din Babilon. Iar asta nu era tot: înstrunătorul arcului și învingătorul leului trebuia să-și răpună toți rivalii; dar, mai presus de toate, trebuia să fie cel mai înțelept și cel mai slăvit dintre oameni, cel mai virtuos și să dețină cel mai rar lucru din întregul univers.

Se prezentară trei regi care îndrăzniră să și-o dispute pe Formosante: faraonul Egiptului, maharajahul Indiilor și marele rege al sciților. Belus hotărî ziua și locul luptei, care avea să fie la marginea parcului său, în vastul spațiu cuprins între apele Eufratului și ale Tigrlui.

Împrejurul arenei fu ridicat un amfiteatru de marmură care putea găzdui cinci sute de mii de spectatori. În fața amfiteatrului, se afla tronul regelui. Acesta urma să apară însoțit de Formosante și de întreaga curte; iar la dreapta și la stânga, între tron și amfiteatru, se aflau alte tronuri și jilțuri pentru cei trei regi și pentru toți ceilalți suverani care ar fi fost curioși să asiste la această augustă solemnitate.

Regele Egiptului sosi primul, călare pe Boul Apis⁹ și ținând în mână sistrul¹⁰ lui Isis. El era însoțit de două mii de preoți, înveșmântați în stofe de in mai albe decât zăpada, de două mii de eunuci, de două mii de magi și de două mii de războinici.

Curând după aceea, sosi regele Indiilor, într-un car tras de doisprezece elefanți. Suita sa era și mai strălucitoare și mai numeroasă decât a faraonului Egiptului.

Cel din urmă care se arătă fu regele sciților. El își alesese doar războinici de frunte, înarmați cu arcuri și săgeți. Călărea un tigru falnic pe care îl îmblânzise și care era de o înălțime asemănătoare celor mai frumoși cai din Persia. Statura acestui monarh, impunătoare și maiestuoasă, o umbra cu mult pe cea a rivalilor săi; brațele lui dezgolite, pe cât de vânjoase, pe atât de albe, păreau că deja încordează arcul lui Nimrod.

Cei trei prinți îngenuncheară mai întâi în fața lui Belus și a lui Formosante. Regele Egiptului îi oferi prințesei doi crocodili, dintre cei mai frumoși ai Nilului, doi hipopotami, două zebre, două manguste egiptene și două mumii, împreună cu cărțile marelui Hermes¹¹, pe care el le socotea printre cele mai rare lucruri de pe pământ. Regele Indiilor îi oferi o sută de elefanți, fiecare purtând câte un palanchin înalt de lemn aurit, și i-a pus la picioare *Veda*, scrisă de mâna lui Xaca¹² însuși. Regele sciților, care nu știa nici să citească, nici să scrie, oferi în dar o sută de cai de război în valtrapuri din piei de vulpe neagră.

Prințesa își plecă ochii în fața pretendenților ei și se înclină cu o grație pe cât de cuviincioasă, pe atât de nobilă.

Belus îi pofti pe acești monarhi pe tronurile care le fuseseră pregătite.

– De ce n-am trei fiice! zise el. Astăzi aș fi făcut șase oameni fericiți!

Apoi trase la sorți să vadă cine va fi primul care va încerca arcul lui Nimrod. Numele celor trei pretendenți fură puse într-o cupă de aur. Cel al regelui Egiptului ieși primul; apoi apăru numele regelui Indiilor. Regele scit, privind la arc și la rivalii săi, nu se plânse nicidecum că rămăsese al treilea.

Pe când se pregăteau aceste întreceri strălucite, douăzeci de mii de paji și douăzeci de

mii de fete tinere, fără să-și piardă cumpătul, împărțeau privitorilor băuturi răcoritoare printre rândurile de jilțuri. Toată lumea mărturisea că zeii îi lăsaseră pe regi pe pământ doar ca să dea serbări, mereu altele, în fiecare zi; că viața este prea scurtă ca s-o întrebuințezi altfel; că încercările, intrigile, războiul, disputele preoților, care nenorocesc viața omenească, sunt lucruri absurde și oribile; că omul este născut numai pentru bucurie; că el nu ar iubi plăcerile cu pasiune și necurmat dacă nu ar fi fost făcut pentru ele; că esența naturii umane este să te bucuri, și toate celelalte sunt o nebunie. Această admirabilă morală n-a fost niciodată dezmințită decât de fapte.

Tocmai când să înceapă aceste întreceri, care trebuiau să hotărască soarta lui Formosante, un tânăr necunoscut, călare pe un licorn¹³, însoțit de slujitorul său, călărind și el un licorn și purtând pe braț o pasăre mare, se înfățișă la intrarea în arenă. Gărzile rămaseră uimite când îl văzură pe acest tânăr cu înfățișare de zeu. Era, după cum s-a spus chiar de atunci, chipul lui Adonis pe trupul lui Hercule: măreția unită cu grația divină. Sprâncenele lui negre și părul lung și blond, o alăturare nemaîntâlnită în Babilon, fermecară adunarea: tot amfiteatrul se ridică în picioare pentru a-l privi mai bine; toate femeile de la curte își ațintiră asupra lui privirile uimite. Până și

Formosante însăși, care își ținea întotdeauna ochii în pământ, de astă dată îi ridică și roși. Cei trei regi pâliră. Toți spectatorii, făcând comparație între Formosante și necunoscut, strigară:

– Nu există pe lume niciun tânăr mai potrivit la frumusețe cu prințesa!

Ușierii, copleșiți de uimire, îl întrebară dacă este rege. Străinul le răspunse că nu are această onoare, dar că venise de departe din curiozitate, ca să vadă dacă se găsesc pe acolo regi care să fie vrednici de Formosante. Îl conduseră în primul rând al amfiteatrului, pe el și pe valetul său, împreună cu cei doi licorni și pasărea. Se înclină până la pământ în fața lui Belus, a fiicei sale, a celor trei regi și a întregii adunări, apoi se așeză, roșind, în jilțul ce-i fusese destinat. Cei doi licorni se culcară la picioarele sale, pasărea i se cocoță pe umăr, iar servitorul său, care purta o trăistuță, se așeză alături.

Capitolul II

TOȚI CONCURENȚII ÎNCEARCĂ SĂ ÎMPLINEASCĂ PROFEȚIILE ORACOLULUI; DOAR UNUL REUȘESTE UIMIND PRIN MODESTIE
 * PASĂREA SUPERBĂ CARE ÎI ESTE DĂRUITĂ LUI FORMOSANTE, ÎMPREUNĂ CU UN ALT DAR MINUNAT * CINE ERA ÎNVIĞĂTORUL
 * PLECAREA ACESTUIA ȘI MOTIVELE CARE AU DETERMINAT-O

Incepură probele. Arcul lui Nimrod fu scos din cutia sa de aur. Marele maestru de ceremonii, urmat de cincizeci de paji și precedat de douăzeci de trompeți, îl prezentă regelui Egiptului, care ceru să fie binecuvântat de către preoții săi; și, după ce îl așeză pe capul Boului Apis, nu mai avu nicio îndoială că va câștiga această primă victorie.

Coborând în mijlocul arenei, încearcă să-l încordeze, dar icnetele și opintirile lui stârnesc râsul întregului amfiteatru; o făcură să zâmbească chiar și pe Formosante.

Marele preot se apropie de el:

– Măria Ta, îi zise el, renunță la această cinste deșartă, care este doar a mușchilor și a nervilor; vei

triumfa în toate celelalte: vei învinge leul, de vreme ce ai sabia lui Osiris. Prințesa Babilonului trebuie să aparțină prințului care este cel mai inteligent: or, Măria Ta ai dezlegat toate ghicitorile. Ea trebuie să-l ia de bărbat pe cel mai virtuos, iar Măria Ta ești virtuos, pentru că ai fost crescut de preoții Egiptului; cel mai darnic trebuie să o ia, iar Măria Ta ai dăruit doi dintre cei mai frumoși crocodili și două dintre cele mai frumoase manguste care se află în Deltă. Ai Boul Apis și cărțile lui Hermes, care sunt cele mai rare lucruri din lume: nu ai niciun rival în fața lui Formosante.

– Ai dreptate, spuse regele Egiptului, și se urcă din nou pe tronul său.

Arcul fu înmânat regelui Indiilor. Acesta se alese cu bășici în palmă pentru vreo cincisprezece zile, dar se mângâie la gândul că nici regele sciților nu va fi mai fericit.

Scitul mânuiește arcul, la rândul său, îmbinând măiestria cu forța: arcul păru să se încovoie în mâinile sale, dar n-ajunse decât să se îndoie puțin, nicidecum să se întindă. Prin întregul amfiteatru, care era fermecat de înfățișarea acestui prinț, trecu un murmur de amărăciune; dezamăgiți, privitorii își spuneau că frumoasa prințesă n-o să se mărite niciodată.

Tânărul necunoscut, văzând nereușita regelui Scythiei, sări în arenă și i se adresă astfel:

